

CREARTE: Δημιουργικές Συνεργασίες Δημοτικών Σχολείων
με Εικαστικούς Καλλιτέχνες

ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΟΛΗ Η ΓΗ, ΜΙΑ ΑΓΚΑΛΙΑ»

Χώρα: ΚΥΠΡΟΣ

Πόλη / Χωριό: ΛΕΜΕΣΟΣ

Σχολείο: Η΄ (ΚΒ΄) ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ (ΟΜΟΝΟΙΑΣ)

Τάξη / Ηλικία: Στ΄ τάξη, 11 χρονών

Εκπαιδευτικός: Μυρώ Ζέκα

Εικαστικός Καλλιτέχνης: Μαρία Μιχαήλ Χάππιλου

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Ωφελιμότητα ενότητας: Η ενότητα έχει σχεδιαστεί με σκοπό να εξυπηρετήσει τους στόχους του σχολείου για καλλιέργεια αντιρατσιστικών στάσεων, περιβαλλοντικής συνείδησης, της αγάπης για τις τέχνες, των εννοιών της αγάπης, φιλίας, ειρήνης και της παγκοσμιοποίησης. Η δημιουργία ενός γλυπτού, το οποίο θα κοσμήι μόνιμα το περιβάλλον του σχολείου, θα αποτελέσει μια ξεχωριστή εικαστική εμπειρία για τους μαθητές, οι οποίοι δεν έχουν παρόμοιες ευκαιρίες.

Περιγραφή σχολείου: Το κτίριο του σχολείου βρίσκεται σε αστική περιοχή. Το σχολείο διαθέτει ένα εργαστήριο τέχνης εφοδιασμένο με τα απαραίτητα μέσα και υλικά για τη διεξαγωγή του γνωστικού αντικείμενου της Εικαστικής Αγωγής. Το εργαστήριο διαθέτει Η.Υ και μόνιμο βιντεοπροβολέα.

Σύσταση μαθητικού πληθυσμού – Προϋπάρχουσες γνώσεις: Υπάρχουν αρκετά παιδιά μεταναστών από διάφορες χώρες, κυρίως από τον ευρωπαϊκό χώρο. Τα περισσότερα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερη εκτίμηση προς τις τέχνες, αγαπούν το μάθημα της τέχνης και το απολαμβάνουν, αλλά δεν φαίνεται να έχουν ιδιαίτερες προσωπικές εμπειρίες στον συγκεκριμένο τομέα, μέσα από το οικογενειακό περιβάλλον. Το θέμα είναι άμεσα συνδεδεμένο με την καθημερινότητά τους, μιας και συναναστρέφονται με παιδιά από διαφορετικές χώρες. Οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με τα περισσότερα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν, ούτε με την εγκατάσταση στον χώρο.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Αυτή η ενότητα διαπραγματεύεται προσωπικές αντιλήψεις, εμπειρίες, ιδέες και συναισθήματα που αφορούν στις αξίες της ειρήνης, της αγάπης, της φιλίας, της παγκοσμιοποίησης, αντιρατσιστικές αντιλήψεις μιας και ο σχολικός πληθυσμός περιλαμβάνει μαθητές από διάφορα κοινωνικο-πολιτιστικά στρώματα. Η συνεργασία με την καλλιτέχνη Μαρία Μιχαήλ σκοπό έχει την ανταλλαγή ιδεών ανάμεσα στην καλλιτέχνη και στους μαθητές, με σκοπό την **συνδημιουργία ενός γλυπτού** το οποίο θα αποτελέσει μια **εγκατάσταση** σε κάποιο χώρο του **σχολείου**, για να μεταδώσει τις πιο πάνω αξίες.

Πραγματοποιήθηκαν εννέα επισκέψεις της καλλιτέχνη στο σχολείο, κατά τη διάρκεια των οποίων καλλιτέχνης και μαθητές συνδημιούργησαν το γλυπτό. Η καλλιτέχνης επισκεπτόταν το σχολείο μία φορά τη βδομάδα, δύο συνεχόμενα ογδοντάλεπτα. Η καλλιτέχνης συνεργάστηκε με τα δύο τμήματα της Στ΄ τάξης από την ανάδυση της ιδέας, μέχρι την ολοκλήρωση του έργου. Κατά τη διάρκεια της δημιουργίας του γλυπτού, οι γονείς των μαθητών ήταν προσκεκλημένοι να συμμετέχουν, όποτε αυτό ήταν δυνατόν.

Οι μαθητές μετά από συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης, σχεδίασαν στο εικαστικό τους ημερολόγιο **προσχέδια** με ιδέες για την πιθανή εικόνα του γλυπτού τους. Δημιούργησαν τα δικά τους ατομικά, μικρά γλυπτά από πηλό και αποφάσισαν ποιο από αυτά εκπληρώνει τον στόχο τους και μεταδίδει πιο πετυχημένα τη μετάδοση του επιδιωκόμενου μηνύματος. Κατέληξαν στη δημιουργία μιας **υδρογείου**, η οποία θα βγαίνει από τη γη, πάνω στην οποία θα **κάθονται αγκαλιασμένα δύο παιδιά από δύο διαφορετικές φυλές, βλέποντας ψηλά** με βλέμμα **ελπίδας** και **αισιοδοξίας** για το μέλλον. Στην υδρογείο θα είναι **ζωγραφισμένα διάφορα στοιχεία πολιτισμού και τεχνών**, όπως στοιχεία που να παραπέμπουν στη μουσική, στις εικαστικές τέχνες, στον αθλητισμό κ.λπ. Επίσης, οι μαθητές με την καλλιτέχνη, αποφάσισαν για το σημείο εγκατάστασης του γλυπτού. Αρχικά οι μαθητές δημιούργησαν το γλυπτό από **πηλό**, στη συνέχεια, δημιούργησαν το **καλούπι από γύψο**, και ακολούθως η καλλιτέχνης **έχυσε το τσιμέντο** μέσα στο καλούπι για τη δημιουργία του γλυπτού. Τέλος, οι μαθητές **ζωγράφησαν** την επιφάνεια του γλυπτού.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να:

- Βιώσουν τα στάδια δημιουργίας ενός γλυπτού και τις πρακτικές δυσκολίες που προκύπτουν, αναζητώντας λύσεις.
- Γνωρίσουν και να έρθουν σε επαφή με άγνωστα για αυτούς εργαλεία και υλικά όπως είναι το τσιμέντο, ο γύψος, ο πηλός και να αναπτύξουν δεξιότητες επεξεργασίας τους, ιδιαίτερα του πηλού.
- Παρατηρήσουν πως κάποια υλικά, όπως είναι το τσιμέντο και ο γύψος, τα οποία μέχρι τώρα γνώριζαν ότι έχουν κάποια συγκεκριμένη χρήση στο περιβάλλον και στη ζωή τους, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τη δημιουργία ενός εικαστικού έργου.
- Γνωρίσουν εικαστικές έννοιες όπως φόρμα, όγκος, τρισδιάστατη κατασκευή, εγκατάσταση στο χώρο, σύνθεση, υφή.
- Συνδέσουν, με το εικαστικό τους έργο, έννοιες οι οποίες αποτελούν στόχο της σχολικής μονάδας όπως είναι η αγάπη, η φιλία, η ειρήνη και η παγκοσμιοποίηση, όπως επίσης και η καλλιέργεια αντιρατσιστικών στάσεων.
- Αποτυπώσουν πάνω στο έργο την αγάπη για τις τέχνες, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντά τους, όπως εικαστικές τέχνες, μουσική, αθλητισμός κ.λπ.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να:

- Συνεργαστούν με τους γονείς τους στη δημιουργία του εικαστικού έργου.
- Εργάζονται με συλλογικό πνεύμα για τη δημιουργία ενός ομαδικού έργου, αναγνωρίζοντας τα οφέλη της συνεργασίας.
- Ακούνε και να σέβονται τις διαφορετικές ιδέες/απόψεις και να επιλέγουν τις καταλληλότερες για τη δημιουργία του έργου.
- Βελτιώσουν την αυτοεικόνα τους και τις αντιλήψεις που έχουν σχετικά με το μάθημα των εικαστικών τεχνών.
- Δημιουργήσουν ένα εικαστικό έργο που θα εμπλουτίσει τη σχολική μονάδα.
- Ευαισθητοποιηθούν και να αναλάβουν δράση για τη διαμόρφωση ενός σχολικού και ευρύτερου πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Γνωρίσουν ένα διαφορετικό τρόπο σκέψης και δημιουργίας μέσω της συνεργασίας με μια επαγγελματία καλλιτέχνη.
- Έρθουν σε επαφή με το έργο μίας σύγχρονης Κύπριας δημιουργού, της Μαρίας Μιχαήλ Χάππιλου.
- Συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν αξιόλογοι, σύγχρονοι, κύπριοι καλλιτέχνες.

ΜΑΘΗΜΑ 1

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αφόρμηση

Γίνεται συζήτηση με θέμα τις σχέσεις των ανθρώπων στον κόσμο σήμερα. Η συζήτηση εστιάζεται σε έννοιες, όπως: ειρήνη, αγάπη, φιλία, παγκοσμιοποίηση, ρατσισμός.

2. Εικαστική δημιουργία

Τα παιδιά σχεδιάζουν στο εικαστικό τους ημερολόγιο τις δικές τους προτάσεις σχετικά με το θέμα.

3. Εμπλουτισμός Εμπειριών

Παρουσιάζονται γλυπτά της εικαστικού Μαρίας Μιχαήλ, τα οποία σχετίζονται με το θέμα και εκφράζουν τις προσωπικές τους απόψεις. Ανακοινώνεται στα παιδιά ότι από το επόμενο μάθημα η εικαστικός θα συνεργαστεί μαζί τους στην τάξη για τη δημιουργία ενός έργου σε σχέση με το θέμα που μελετούν.

4. Εικαστική Δημιουργία

Τα παιδιά εμπλουτίζουν ή τροποποιούν τα έργα που ξεκίνησαν στη δραστηριότητα 2 με στοιχεία από τα έργα της εικαστικού.

Δημιουργία προσχεδίων στο εικαστικό ημερολόγιο

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Γνωριμία με την εικαστικό

Τα παιδιά γνωρίζουν την εικαστικό και λύνουν απορίες που έχουν σχετικά με το έργο της. Παρουσιάζουν τις ιδέες τους και συζητούν μαζί της πτυχές του έργου που θα συνδημιουργήσουν.

2. Εικαστική δημιουργία

Τα παιδιά πειραματίζονται με πηλό και με τη βοήθεια της εικαστικού, μετατρέπουν τα σχέδιά τους σε γλυπτά από πηλό.

3. Αναστοχασμός

Τα παιδιά δημιουργούν, παρουσιάζουν τα γλυπτά και εξηγούν τις επιλογές τους. Τα υπόλοιπα παιδιά εκφράζουν απόψεις σχετικά με την επιτυχία απόδοσης του θέματος. Συνεργάζονται μεταξύ τους και επιλέγουν το γλυπτό που αποδίδει καλύτερα το θέμα.

Δημιουργία μικρών ατομικών γλυπτών για απόδοση του θέματος.

ΜΑΘΗΜΑ 2

Έργο παιδιού

Παρουσίαση έργων - Αναστοχασμός

ΜΑΘΗΜΑ 3

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Επιλογή χώρου για τοποθέτηση του γλυπτού

Τα παιδιά, σε συνεργασία με την εικαστικό, εντοπίζουν και εισηγούνται χώρους στην αυλή του σχολείου, στους οποίους μπορεί να τοποθετηθεί το γλυπτό που θα δημιουργήσουν. Μέσα από ψηφοφορία επιλέγουν το σημείο τοποθέτησης του έργου τους.

2. Εικαστική δημιουργία

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Γίνεται καταμερισμός των εργασιών που χρειάζεται να γίνουν. Μία ομάδα δημιουργεί φύλλα πηλού για τη δημιουργία της σφαίρας. Μία άλλη ομάδα δημιουργεί τα σώματα των δύο ανθρώπινων φιγούρων, ενώ μία άλλη προετοιμάζει το σημείο τοποθέτησης του γλυπτού (χωματουργικές εργασίες).

Επιλογή του σημείου τοποθέτησης του γλυπτού στην αυλή του σχολείου

Τοποθέτηση της γύψινης μπάλας σε διάφορα σημεία του κήπου με σκοπό τον εντοπισμό/ επιλογή του καταλληλότερου σημείου στον κήπο του σχολείου, για τοποθέτηση της εγκατάστασης.

Χωματοουργικές εργασίες από ομάδα παιδιών. Προετοιμασία του σημείου τοποθέτησης του γλυπτού.

CREATE:
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ / ΚΥΠΡΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: Όλη η γη, μια αγκαλιά.

Οι μαθητές τοποθετούν φύλλα πηλού που ετοίμασαν πάνω στη γύψινη σφαίρα.

Λείανση της επιφάνειας της σφαίρας από πηλό.

Μεταφορά της σφαίρας από πηλό, στο σημείο τοποθέτησης.

Δημιουργία των ανθρώπινων φιγούρων από πηλό.

ΜΑΘΗΜΑ 4

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σ' αυτό το μάθημα γίνεται δημιουργική συνεργασία των παιδιών με την εικαστικό και γονείς.

1. Εικαστική δημιουργία

Δύο παιδιά παίζουν τον ρόλο των μοντέλων, ούτως ώστε να αποφασιστεί η τελική στάση του σώματος των δύο ανθρώπινων φιγούρων που θα καθονται πάνω στην υδρόγειο σφαίρα. Τα υπόλοιπα παιδιά κάνουν εισηγήσεις για αλλαγές στην στάση του σώματος για την απόδοση του επιθυμητού μηνύματος/ιδέας.

2. Δημιουργία φιγούρων από πηλό

Η καλλιτέχνης, μαζί με παιδιά και γονείς δημιουργούν από πηλό τις δύο ανθρώπινες φιγούρες στην στάση που αποφασίστηκε κατά τη δραστηριότητα 1.

Δημιουργία των ανθρώπινων φιγούρων από πηλό.

ΜΑΘΗΜΑ 5

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Δημιουργία καλουπιού από γύψο

Η εικαστικός εξηγεί στα παιδιά τη διαδικασία δημιουργίας καλουπιού. Τα παιδιά ακολουθούν όλα τα στάδια της διαδικασίας. Η εικαστικός ετοιμάζει το ρευστό μείγμα του γύψου και τα παιδιά το τοποθετούν στην επιφάνεια του γλυπτού. Ετοιμασία του μείγματος γύψου από την καλλιτέχνη.

Τοποθέτηση του υγρού γύψου στην επιφάνεια του γλυπτού από τους μαθητές.

Σημείωση:

Η τοποθέτηση του μείγματος πρέπει να γίνεται πολύ γρήγορα, προτού αυτό στερεοποιηθεί.

Χρησιμοποιούνται μικρά ξυλάκια ως δείκτες για να διασφαλιστεί ότι το πάχος του γύψου που τοποθετείται είναι παντού το ίδιο.

Οι μαθητές κόβουν γυψογάζες για να τις ενσωματώσουν στο καλούπι από γύψο.

Ετοιμασία του μείγματος γύψου

Τοποθέτηση του υγρού γύψου στην επιφάνεια του γλυπτού από τα παιδιά

Τοποθέτηση του υγρού γύψου στην επιφάνεια του γλυπτού από τους μαθητές.

Χρησιμοποίηση μικρών ξύλων ως δείκτες για το πάχος του γύψου που τοποθετείται. Το πάχος πρέπει να είναι παντού το ίδιο.

ΜΑΘΗΜΑ 6

Τα παιδιά, σε συνεργασία με την εικαστικό, ανοίγουν το καλούπι και το καθαρίζουν από τον πηλό που βρίσκεται στο εσωτερικό του.

Αφαίρεση πηλού από το εσωτερικό του καλουπιού

Το καλούπι είναι έτοιμο

ΜΑΘΗΜΑ 7

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Χύσιμο μπετόν στο καλούπι

Τα παιδιά ακολουθούν όλα τα στάδια για να χύσουν μπετόν στο καλούπι για τη δημιουργία του γλυπτού τους.

Πρώτα το γύψινο καλούπι επανατοποθετείται στο σημείο που αποφασίστηκε ότι θα εγκατασταθεί το γλυπτό. Στη συνέχεια τα παιδιά τοποθετούν βαζελίνη ανάμεσα στα κομμάτια του καλουπιού για να είναι εφικτό να ανοίξει στο τέλος. Μετά συναρμολογούν και στερεώνουν τα κομμάτια του καλουπιού μεταξύ τους. Δένουν τα συναρμολογημένα κομμάτια με σύρμα περιμετρικά για να ενισχύσουν την ανθεκτικότητα του καλουπιού κατά το γέμισμα με το μπετόν.

Αφού ετοιμαστεί το μείγμα του μπετόν, αυτό χύνεται μέσα στο καλούπι.

Επανατοποθέτηση γύψινου καλουπιού στο σημείο που θα εγκατασταθεί το γλυπτό

Ετοιμασία μπετόν

Χύσιμο μπετόν μέσα στο καλούπι

CREATE:
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ / ΚΥΠΡΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: Όλη η γη, μια αγκαλιά.

ΜΑΘΗΜΑ 8

Αφαίρεση γύψινου καλουπιού και αποκάλυψη
τσιμεντένιου γλυπτού.

CREATE:
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ / ΚΥΠΡΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: Όλη η γη, μια αγκαλιά.

ΜΑΘΗΜΑ 9

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Λείανση ανώμαλης επιφάνειας γλυπτού με ειδικό μηχάνημα

Η εικαστικός λειαίνει την επιφάνεια του γλυπτού με ειδικό μηχάνημα. Επειδή το συγκεκριμένο μηχάνημα είναι επικίνδυνο, τα παιδιά παρακολουθούν τη διαδικασία χωρίς να συμμετέχουν.

2. Λείανση της τσιμεντένιας επιφάνειας από τους μαθητές

Τα παιδιά συμμετέχουν στη διαδικασία λείανσης της επιφάνειας του γλυπτού. Λειαίνουν τις λεπτομέρειες χρησιμοποιώντας λεπτό γυαλλόχαρτο

ΜΑΘΗΜΑ 10

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Προσθήκη χρώματος στο γλυπτό

Τα παιδιά προσθέτουν χρώμα στο γλυπτό τους. Ενώ οι αρχικές εισηγήσεις τους ήταν να χρωματιστεί ολόκληρο το γλυπτό, μέσα από την επαφή τους με την εικαστικό προβληματίστηκαν ως προς το κατά πόσο θα ήταν καλύτερα να μην προστεθεί χρώμα στο γλυπτό, ώστε ως καλλιτέχνες, να αφήσουν τον θεατή να προβληματιστεί περισσότερο και σε βάθος.

Τελικά κατέληξαν να ζωγραφίσουν μόνο τις ανθρώπινες φιγούρες διότι αποφάσισαν ότι μόνο μέσω του χρώματος (διαφορετικές φυλές) θα μπορούσαν να φανούν ξεκάθαρα τα αντιρατσιστικά μηνύματα που θέλουν να μεταδώσουν με το έργο τους. Χρωματίζουν τις δύο ανθρώπινες φιγούρες με ακρυλικά χρώματα.

CREATE:
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ / ΚΥΠΡΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: Όλη η γη, μια αγκαλιά.

CREATE:
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ / ΚΥΠΡΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: Όλη η γη, μια αγκαλιά.

